

בבית המשפט העליון בירושלים

רע"א 756/90

תאריך: כ"ג בניסן תש"ן 18.4.90

בפני: כבוד השופט ד. לוי

המבקש: קצין התגמולים לפי [חוק הנכים \(תגמולים ושיקום\)](#)

נגד

המשיבים: יורשי המנוח ארז לוי ז"ל

בקשת רשות ערעור על פסק דין של בית המשפט המחוזי בתל אביב מיום 1.1.90 בתיק ע"א 472/87 שניתן על ידי כבוד השופטים פורת, בן יאיר, רוטלוי.

בשם המבקש: עו"ד תמר בורנשטיין

בשם המשיבים: עו"ד נפתלי גרינברג

חקיקה שאוזכרה:

חוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט-1959 [נוסח משולב]: סע' 39א'

החלטה

1. זוהי בקשה למתן רשות לערער על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים – פסק דין אשר על פיו הותר ליורשי המנוח ארז לוי ז"ל להמשיך במקומו בערעור על החלטת קצין התגמולים לפי [חוק הנכים \(תגמולים ושיקום\)](#), תשי"ט-1959 (נוסח משולב) שלא להכיר בנכות המנוח ככזו שנגרמה עקב השרות ו/או תוך השרות.

2. הרקע העובדתי:

- א. המנוח ארז לוי ז"ל (להלן "המנוח"), יליד שנת 1964, גוייס לשרות צבאי סדיר ביום 11.8.82.
- ב. בחודש ספטמבר 1983, כשנה לאחר גיוסו, אובחנה אצל המנוח מחלה ממארת, לוקמיה חריפה.
- ג. המנוח הגיש לקצין התגמולים ביום 9.2.84, תביעה להכרת זכות לפי חוק הנכים.
- ד. ביום 16.5.84 נתן קצין התגמולים החלטה על פיה לא נגרמה נכותו של המנוח עקב שרותו ואין קשר בין מחלתו לבין השירות.
- ה. עם זאת, אושרו למערער ע"י שר הביטחון, לפני משורת הדין.
- זכויות ושירותים כדלקמן: טיפול רפואי, הכשרה מקצועית ותשלום לקיום בתקופת אי כושר עבודה.
- ו. ביום 2.6.84 הגיש המנוח ערעור על החלטת קצין התגמולים בפני ועדת הערעורים לפי חוק הנכים.
- ז. במהלך שמיעת הערעור בפני ועדת הערעורים בראשות כבוד השופט (בדימוס) מני, ועוד טרם להכרעה בו, נפטר המנוח.
- ח. לאחר פטירת המנוח, ביקשו יורשיו, - באמצעות ב"כ – להמשיך בערעור, וזאת לענין התגמולים אשר המנוח טען להם מיום שחרורו מהשירות ועד ליום פטירתו.
- ט. ביום 13.3.87 החליטה כבוד ועדת הערעורים כי יורשי המנוח רשאים לבוא במקומו לעניין הערעור באשר לתגמולי המנוח.
- י. על החלטת ועדת הערעורים הגיש המבקש, ביום 11.5.87, ערעור לבית המשפט המחוזי בתל אביב יפו. עיקרי הערעור היו כדלקמן:

1. טעתה כבוד הועדה בכך שלא קבעה כי הזכות על פי חוק הנכים הייתה "זכות אישית" המוענקת למי שהוכר כ"נכה" במטרה להיטיב עימו בחייו. עם מותו פוקעת הזכות, תמה התביעה ודין הערעור להמחק.

2. טעתה כבוד הועדה בכך שבעקבות פרשנותה לחוק הנכים ולחוקים סוציאליים נוספים שהוזכרו בהחלטתה, קבעה כי זכות מכוח חוק הנכים הינה עבירה וניתנת להורשה.

3. טעתה כבוד הועדה בכך שפרשה את [ס' 39א'](#) לחוק הנכים המתייחס גם לאדם שבעת פטירתו לא היה מוכר כנכה.

4. ולבסוף, טעתה כבוד הועדה כאשר התעלמה מן ההשלכות והבעיות המעשיות והטכניות הנובעות מהחלטתה.

יא. ביום 1.1.90 דחה כבוד בית המשפט המחוזי את ערעור המבקש ואישר את החלטת ועדת הערעורים מיום 13.3.87.

על פסק דין זה מוגשת בקשת רשות הערעור.

3. ההלכה המנחה לגבי השאלה אימתי תוענק רשות ערעור לבית משפט זה על פסקי דין של בתי משפטי מחוזים בשבתם בערכאת ערעור היא הלכת חניון חיפה, אשר בה אמר מ"מ הנשיא (כתוארו אז) שמגר את הדברים הבאים:

"לא ניתן להגדיר באופן ממצה מרש את סוגי המקרים בהם תוענק רשות לערער מפאת חשיבותם ([המ' 863/78](#); בר"ע 126/81) אך המדובר בעיקר באלו: שאלות בעלות חשיבות חוקתית; נושאים בהם יש החלטות סותרות של ערכאות נמוכות יותר, ואשר בהם טרם נפסקה הלכה על ידי ערכאת הערעור הגבוהה ביותר, הווה אומר, מקרים בהם יש לתרום לאחידותה של ההלכה, מקרים בהם יש חשיבות עניינית לבעיה המשפטית המועלית בהם... מקרים בהם יש חשיבות ציבורית בעניין... רשימה זו איננה יכולה להיות ממצה ואף אינה מתיימרת להיות כזאת". (בר"ע [103/82](#) חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור בע"מ, פ"ד לו(3) 123, 128).

זו ההלכה המשמשת נר לרגלינו בסוגיה זו מזה כבר והיא אומצה וחוזקה עם הזמן.

4. המבקשת סבורה כי המקרה שלפנינו ראוי גם ראוי הוא שיזכה במתן רשות ערעור, משום שהוא עונה על כמה וכמה מהקריטריונים שנמנו בהלכת חניון חיפה. כל כך היא משוכנעת בכך עד שהיא מוצאת עצמה אומרת בבקשתה בכתב: "דומה, כי דבריו של כבוד הנשיא שמגר כמו כווננו במיוחד לסוגיה העומדת על הפרק".

דומה, כי ב"כ המשיבים לא נתנו דעתם, במידה הראויה, לכך שבבקשת רשות ערעור עסקינן ולא בערעור עצמו, שכן, בעיקרי הטיעון הגישו ובטיעון בע"פ בפני עסק בעיקר בציון תימוכין וביסוסים להחלטות הקודמות שניתנו, ולא התייחס כלל לשאלה אם זהו מקרה אשר ראוי לבוא בגדר המקרים שבהם ניתנת רשות ערעור אם לאו.

5. טוענת המבקשת, לענייננו, כי שאלת מעמדם וזכויותיהם של יורשי המנוח לפי חוק הנכים נדונה בעבר, אך לא זכתה להכרעה חד משמעית.

לדבריה, בערכאת הדין הראשונה – קרי, ועדת הערעורים לפי חוק הנכים – נתקבלו במקרים דומים החלטות סותרות. לטענתה, מצב זה מקשה על קצין התגמולים לקבוע מדיניות חד משמעית וכללים ברורים באשר לדרך טיפולו בסוגיה. זאת ועוד, המצב המשפטי המעורפל מקשה גם על יורשי המנוחים ובני משפחותיהם, אשר אינם יכולים לדעת נכוחה מהו מעמדם המשפטי.

6. היש ממש בטענה זו? בהחלטות בתי המשפט המחוזיים אשר דנו בערעורי נכים לא הצליחה המבקשת למצוא חילוקי דעות והחלטות סותרות.

בפסיקת ועדות הערעורים, שהיא ערכאת הערעור הראשונה על החלטת קצין התגמולים, אכן נמצאו חילוקי דעות בסוגיה שהיא נושא דיוננו:

מתוך ההחלטות שהובאו בפנינו עולה, כי אף שהדעה הרווחת היא כי יורשי המנוח רשאים וזכאים לבוא במקומו בערעור על החלטת קצין התגמולים (כך נקבע בע"נ 552/78 חבז נ' קצין התגמולים; בע"נ 227/84 יורשי הבה יואב נ' קצין התגמולים, ובפרשתנו בע"נ 351/84 לוי נ' קצין התגמולים), הרי יש ונפסק גם להיפך, היינו, כשעזבון המנוח לא יכול להחליף את המנוח כמערער (כך נפסק בע"נ 223/78 שמחי נ' קצין התגמולים. יצוין כי במקרה זה, משערערו יורשיו של שמחי על ההחלטה בפני בית המשפט המחוזי (ע"א ת"א 804/86), הגיעו הצדדים לפשרה, אשר במסגרתה ויתר קצין התגמולים על הטענה שהעזבון אינו רשאי לבוא במקום המנוח.

אמור מעתה שהמקרה דנן נכנס אמנם בגדר הלכת "חניון חיפה", בקטגוריה הקובעת כי תוענק רשות ערעור ב"נושאים בהם יש החלטות סותרות של ערכאות נמוכות יותר, ואשר בהם טרם נפסקה הלכה על ידי ערכאת הערעור הגבוהה ביותר".

מכיוון שבית המשפט העליון, שהוא ערכאת הערעור הגבוהה ביותר, טרם אמר דברו בסוגיה האמורה, וגם בתי המשפט המחוזיים לא נדרשו לה אליה פעם אחת (בפרשה נושא דיוננו) יש מקום כי בית משפט זה ישב על מדוכה זו וייתן מענה לספקות הלגיטימיים באשר למצב המשפטי במקרים כגון הפרשה נושא דיוננו.

7. יתרה מזו. בעיה כגון זו העולה בפנינו היא מסוג הבעיות אשר עלולות להתעורר לא פעם, והכרעה בה עשויה לסייע לכלל ציבור הטוענים לזכות מכוח חוק הנכים, לבני משפחותיהם וליורשיהם וכן לקציני התגמולים המטפלים במקרים המובאים פניהם. מכאן שהצורך בכך שבית משפט זה יתן דעתו לשאלה זו חורג מעבר לגבולות המקרה המסוים אשר לפנינו; גם בכך יש כדי לתמוך בנטייה ליתן רשות ערעור במקרה זה.

אשר על כן, ראוי שמקרה זה והסוגיה שבמרכזו תינתן אכן רשות ערעור והרשות ניתנת אמנם. כתב ערעור מנומק בשאלה האם רשאים יורשיו של נפטר להמשיך במקומו בערעור על החלטה של קצין תגמולים לפי [חוק הנכים \(תגמולים ושיקום\)](#), תשי"ט-1959 (נוסח משולב), אם לאו, יוגש תוך 30 יום.

8. הוצאות הדיון בפני בסך 3,000 ₪ להיום יהיו על פי תוצאות הערעור.

ניתן היום כ"ג בניסן תש"ן (18.4.90).

ד. לוי 54678313-756/90

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)